

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. В. СТЕФАНИКА**

Інститут післядипломної освіти та довузівської підготовки

“30” серпня 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Управління ризиками в публічному управлінні
спеціальність **281 «Публічне управління та адміністрування»**
освітня програма **«Публічне управління та адміністрування»**
інститут **післядипломної освіти та довузівської підготовки**
кафедра **управління та бізнес-адміністрування**

Робоча програма «Управління ризиками в публічному управлінні» для студентів спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування (освітня програма «Публічне управління та адміністрування»)

Розробники:

Смушак М.В., к.е.н., доцент кафедри управління та бізнес-адміністрування

Томашевська А.В., к.е.н., доцент кафедри управління та бізнес-адміністрування

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри управління та бізнес-адміністрування

Протокол від № 1 від 27 серпня 2018 року

Завідувач кафедри управління та бізнес-адміністрування

_____ (підпис)

(Якубів В. М.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування»	Вибіркова	
	281 «Публічне управління та адміністрування»		
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): Публічне управління та адміністрування	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		3-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____		Семестр	
(назва)			
Загальна кількість годин - 90		6-й	6-й
	Лекції		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента	Освітній рівень: бакалавр	16	6
		Практичні, семінарські	
		14	6
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60	78
Індивідуальні завдання:			
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 40 % та 60 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни – озброїти майбутніх фахівців систематизованими знаннями щодо аналізу, моделювання, оцінки та управління ризиком, оволодіння сукупністю теоретичних і методичних питань а також практичним досвідом щодо аналізу й оцінки ризиків діяльності підприємств та управління ними.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- вивчення основних прийомів і методів управління ризиками;
- набуття навиків проведення оцінки ризиків різних функціональних економічних систем;
- набуття навиків аналізу отриманих результатів і розробки відповідних управлінських рішень;
- формування знань і навичок щодо використання найефективніших форм і методів оцінки величини економічного ризику і шляхів мінімізації його величини.

Компетентності

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК7. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).

ЗК 14. Здатність аналізувати інформацію у процесі прийняття управлінських рішень.

ФК.1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.

ФК.9. Здатність впроваджувати інноваційні технології в публічному управлінні та адмініструванні.

ФК.10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

ФК.11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.

Програмні результати навчання

ПР14. Уміти коригувати професійну діяльність у випадку зміни вихідних умов.

ПР16. Використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень у професійній діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основні засади управління ризиком

Тема 1. Класифікація ризиків і загальна схема ризик-менеджменту

1. Стратегічний аналіз у сучасних умовах розвитку та управління ризиками.
2. Вид ризику та його особливості
3. Здатність визначати глобальні ризики та враховувати їх вплив при прийнятті управлінських рішень
4. Вплив ризиків у міжнародному бізнесі на діяльність підприємства
5. Світові карти ризиків при прийнятті управлінських рішень

Тема 2. Засади системного аналізу ризику

1. Кількісна оцінка економічних процесів та їх математичного моделювання
2. Системний аналіз ризику в економіці та підприємстві
3. Якісний аналіз ризику
4. Об'єктивні та суб'єктивні чинники, які впливають на рівень ризику
5. Кількісний аналіз ризику
6. Метод кількісного аналізу ризику, здатність приймати економічні рішення з урахуванням ризику

Тема 3. Методологічні засади й інструментарій кількісного оцінювання ступеня ризику

1. Кількісна оцінка економічних процесів та їх математичного моделювання
2. Загальні підходи до кількісного оцінювання рівня ризику
3. Ймовірність як показник рівня ризику
4. Оцінка ризику в абсолютному вираженні
5. Оцінка ризику у відносному вираженні
6. Нерівність Чебишева при оцінці ризику
7. Оцінка ризику ліквідності

Змістовний модуль 2. Ризик-менеджмент у сфері публічного управління

Тема 4. Основні засади управління ризиком

1. Ефективні стратегічні рішення в процесі управління ризиками
2. Сучасний інструментарій ризик-менеджменту
3. Таблиця рішень, здатність управління запасами з урахуванням ризику.
4. Управління виробництвом та резервами, здатність приймати рішення щодо управління ризиком відповідно до класів збитків
5. Способи фінансування ризику

Тема 5. Ризик-менеджмент у сфері фінансів

1. Стратегічний аналіз у сучасних умовах розвитку та управління ризиками

2. Управління фінансовими ризиками.
3. Ризик-менеджмент у фінансовій сфері
4. Здатність застосовувати методичний інструментарій оцінки рівня фінансового ризику

Тема 6. Ризик-менеджмент у сфері маркетингу

1. Планування діяльності організації та управління часом
2. Ризик-менеджмент при проведенні маркетингових досліджень
3. Визначення ризику споживача та управління ними
4. Моделі вимірювання сприйманого ризику підготовки проєктної пропозиції.

Тема 7. Ризик-менеджмент у зовнішньоекономічній діяльності

1. Сучасний інструментарій ризик-менеджменту
2. Визначення та оцінка зовнішньоекономічних ризиків та здатність управляти ними
3. Аналіз і розрахунок ризиків на етапі підготовки зовнішньоекономічної операції

Тема 8. Кількісний аналіз проектних ризиків і можливості комп'ютерного моделювання

1. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій ризик-менеджменту
2. Здатність застосовувати Excel для ризик-менеджменту
3. Здатність застосовувати методи аналізу ризиків інвестиційних проєктів
4. Здатність здійснювати імітаційне моделювання інвестиційних ризиків
5. Здатність будувати математичну модель маркетингового проєкту

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Стратегічні цілі і завдання антикризового менеджменту													
Тема 1. Класифікація ризиків і загальна схема ризик-менеджменту	11	2	2			7	11	1	1				9
Тема 2. Засади системного аналізу ризику	11	2	2			7	10		1				9
Тема 3. Методологічні засади й інструментарій кількісного оцінювання ступеня ризику	11	2	2			7	11	1					10
Разом за змістовим модулем 1	33	6	6			21	32	2	2				28
Змістовий модуль 2. Ризик-менеджмент у сфері публічного управління													
Тема 4. Основні засади управління ризиком	11	2	2			7	12	1	1				10
Тема 5. Ризик-менеджмент у сфері фінансів	10	2				8	11		1				10
Тема 6. Ризик-менеджмент у сфері маркетингу	12	2	2			8	11	1					10
Тема 7. Ризик-менеджмент у зовнішньоекономічній діяльності	12	2	2			8	12	1	1				10
Тема 8. Кількісний аналіз проектних ризиків і можливості комп'ютерного моделювання	12	2	2			8	12	1	1				10
Разом за змістовим модулем 2	57	10	8			39	58	4	4				50
Усього годин	90	16	14			60	90	6	6				78

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Класифікація ризиків і загальна схема ризик-менеджменту	2
2	Тема 2. Засади системного аналізу ризику	2
3	Тема 3. Методологічні засади й інструментарій кількісного оцінювання ступеня ризику	2
4	Тема 4. Основні засади управління ризиком	2
5	Тема 6. Ризик-менеджмент у сфері маркетингу	2
6	Тема 7. Ризик-менеджмент у зовнішньоекономічній діяльності	2
7	Тема 8. Кількісний аналіз проектних ризиків і можливості комп'ютерного моделювання	2
Разом		14

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Класифікація ризиків і загальна схема ризик-менеджменту	7
2	Тема 2. Засади системного аналізу ризику	7
3	Тема 3. Методологічні засади й інструментарій кількісного оцінювання ступеня ризику	7
4	Тема 4. Основні засади управління ризиком	7
5	Тема 5. Ризик-менеджмент у сфері фінансів	8
6	Тема 6. Ризик-менеджмент у сфері маркетингу	8
7	Тема 7. Ризик-менеджмент у зовнішньоекономічній діяльності	8
8	Тема 8. Кількісний аналіз проектних ризиків і можливості комп'ютерного моделювання	8
Разом		60

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання полягає у виконанні студентом самостійної письмової практичної контрольної роботи. Робота повинна бути обсягом до 15 сторінок.

Перелік індивідуальних навчально-дослідних завдань наведено на сайті дистанційного навчання : <https://d-learn.pnu.edu.ua/>.

8. Методи навчання

У процесі вивчення дисципліни «Антикризове публічне управління» застосовуються такі методи навчання студентів:

- пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний) метод: викладач організує сприймання та усвідомлення студентами інформації, а студенти здійснюють сприймання (рецепцію), осмислення і запам'ятовування її;
- репродуктивний: викладач дає завдання, у процесі виконання якого студенти здобувають уміння застосовувати знання за зразком;
- проблемного виконання: викладач формулює проблему і вирішує її, студенти стежать за ходом творчого;
- частково-пошуковий.(евристичний): викладач формулює проблему, поетапне вирішення якої здійснюють студенти під його керівництвом;
- дослідницький: викладач ставить перед студентами проблему, і ті вирішують її самостійно, висуваючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації, прилади, матеріали тощо.

9. Методи контролю

Поточний контроль передбачає:

- опитування на практичних заняттях;
- контрольні і самостійні роботи.

Підсумковий контроль передбачає: залік.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
60-69	D	задовільно	
50-59	E		
25-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-24	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Рекомендована література

Література:

Основна

- 1 Керування ризиком. Методи загального оцінювання ризику (ІЕС/ISO 31010:2009, IDT). ДСТУ ІЕС/ISO 31010:2013. – К.:Мінекономрозвитку України, 2015. – 73 с.
2. Лук'янова В.В. Економічний ризик : [навч. посіб.]. / В.В.Лук'янова, Т.В. Головач. – К.: ВЦ "Академія", 2007. – 345 с.
3. Матвійчук А. В. Економічні ризики в інвестиційній діяльності:Монографія. – Вінниця, 2002. – С. 36.
4. Перерва П. Г. Економіка та управління інноваційною діяльністю: навч. посіб. / П. Г. Перерва, М. І. Погорелов, І. М. Посохов, С. А.Мехович. – Харків : НТУ «ХП», 2011. – 628 с.
5. Покровский А.К. Риск-менеджмент на предприятиях промышленности и транспорта : учебное пособие / А. К.Покровский. – М. : Кнорус, 2011. – 160 с.
6. Ризик у ринковій економіці: навчальний посібник / Андреева Г.Є., Петровська Г.Е. – Харків: Бурун Книга, 2005. – с.
7. Розвиток класифікації методів управління ризиками корпорації/ Теорія та практика управління економічним розвитком: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції ВСВЕ (Київ, 22-24 листопада 2012 року). – В 3 т. – Т.1. – Донецьк: ООО «Фирма «Друк-Инфо», 2012. – 374 [281-283] с.

Додаткова

1. Банківські ризики: теорія та практика управління: монографія [Текст] /Л. О. Примостка, О. В. Лисенюк, О. О. Чуб; Мін-во освіти і науки України,ДВНЗ «КНЕУ» ім. Вадима Гетьмана». - К.: КНЕУ, 2015. - 456 с.
2. Кричевский М. Л. Финансовые риски / М. Л. Кричевский. - М.: КноРус, 2017. – 244 с.
3. Рыхтикова Н. А. Анализ и управление рисками организации / Н. А. Рыхтикова. - М.: Инфра-М, 2018. – 248 с.
4. Страхование и управление рисками / Под ред. Г. В. Черновой. - М.: Юрайт, 2017. – 768 с.
5. Финансы организаций: управление финансовыми рисками / Под ред. И. П. Хомнич, И. В. Пещанской. - М.: Юрайт, 2018. – 346 с.
6. Шкурко В. Е. Управление рисками проекта / В. Е. Шкурко. - М.: Юрайт, 2017. – 182 с.

Web-ресурси

1. Міжнародний Інститут Дослідження Ризиків [Електронний ресурс]. –Режим доступу : <http://www.miiir.ru/>.
2. Quantum – Finance in Perspective. Сайт, присвячений кількісним методам ризик- менеджменту [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://www.quantummagazine.com/>. 166AS/NZS Risk Management
3. Standart4360:1999 [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.riskmanagement.com.ua>.